

قصری خورشید
مربی و معاون‌اجتن اولیا و مربیان

همکاری بین‌خلقه و مراکز پیش‌از دبستان راهی برای تغییر، اصلاح و سازندگی

نگاره تجربی

اشاره

گفتگو و ارتباط منظم و مداومی را با والدین در خصوص سلامتی و رفاه، رشد و پرورش و یادگیری کودک، چه در محیط آموزش و چه در خارج از مراکز، به وجود آوردن و نیز برای والدین فرصت‌هایی را فراهم آورد تا تأثیر و اثربخشی ارتباط خود را با مراکز از جهت چگونگی تحقق اهداف و طراحی فعالیت‌های تربیتی برای فرزندانشان مشاهده کنند و در نهایت، خود نیز اطمینان حاصل کنند که والدین در سطح و ارزیابی فعالیت‌ها دخالت دارند.

البته رسیدن به چنین هدف‌های ارزشمندی همیشه آسان نیست. مطلقاً پیش از دیدن، سیاستمداران، مدیران و والدین همواره به وضوح در مورد نیاز فرزند به همکاری و ارتباط بین این دو مکان تربیتی، در بسیاری از کشورها سخن رانده‌اند. تأکید آن‌ها در این مورد بیش‌تر مبتنی بر نیاز والدین در حمایت و پشتیبانی و کمک به تأثیرگذاری نقش فرزندپروری آن‌هاست. گان اظهار می‌کنند که بین «سنوکیف مراکز پیش از دبستان و خانه باید تمکیک و تعایز روشنی صورت گیرد؛ زیرا امروزه بسیاری از والدین، «سنوکیف تربیت فرزندانشان را بر دوش مراکز قرار داده‌اند و سعی دارند از زیر بار وظیفه‌ی فرزندپروری خود تا حدود زیادی سرباز زنند.

هوگناره (۲۰۰۴) چنین اظهار می‌دارد که والدین زیادی هستند که «سنوکیف فرزندپروری را به درستی احساس نمی‌کنند یا در این زمینه کعبودهایی دارند. هم چنین، گمتنی است که در «وضعیت‌های مختلف بین علایق، نیازها و اختیارات کودکان و والدین نوعی تشتت و تعارض وجود دارد

نوشتگانی که در پیش‌رو دارید، توسط فردی به رشته‌ی تحریر درآمده که علاوه بر مربی و معاون‌اجتن اولیا و مربیان بودن، مادر چهار فرزند نیز است. بر پیشانی این نوشته از عبارت «نگاه تجربی» استفاده کرده‌ایم و این به آن معناست که ممکن است برخی از خوانندگان مجله در کاربرد بعضی بخش‌های مقاله در واحد پیش‌دبستانی خود مشکل داشته باشند و به راحتی نتوانند از محتوای آن استفاده کنند. این امری بدیهی است و لذا لازم است هر زمان که از تجربه‌هایی دیگران استفاده می‌کنیم، متناسب با ویژگی‌ها و مقتضیات مکانی، زمانی و فرهنگی خود تغییراتی در آن به عمل آوریم.

ارزش و اهمیت همکاری بین خانه و محیط‌های آموزشی بر کسی پونیده نیست. آن چه مسلم است نقش والدین و «سنوکیف گان در تربیت و رشد کودکان حساس و سازنده است و محیط‌های فرهنگی و آموزشی پیش از دبستان باید تکمیل‌کننده‌ی نقش و وظایف و «سنوکیف‌های حلقه باشند. همکاری بین خانه و مراکز پیش از دبستان باید صعی نزدیک‌بودن، ماهیت خصوصی و «جرمانهای دانسته باشد؛ از ایس‌رو، والدین باید فرصتی بیابند تا در چارچوب اهداف فرهنگی، ملی و آموزشی در فعالیت‌های پیش از دبستان نقش مؤثر و مفید خود را ایفا کنند. در همدی جوامع، کارکنان می‌گویند تا زمینه‌ی

مشارکت و همکاری بین خانه و این کانون‌های تربیتی، نه تنها به منظور پیشگیری از دسوارگی‌ها رسیدن به راه‌حل‌های اصولی و منطقی و پذیرش نظرها سازنده است، بلکه از جهت کاربست اهداف اجتماعی گوناگون دیگر، از جمله کیفیت‌بخشی به برنامه‌ها و بهبود آموزش و رضایت‌مندی طرفین نیز مشرتر است.

فوت و همکاران^۱ (۲۰۰۶) نیز چنین ادعا می‌کنند که مشارکت و همکاری یا ویژگی برابری و مساوات و تقسیم قدرت مشخص می‌شود و در نهایت، به والدین حق تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی می‌دهد؛ بنابراین، موصوح همکاری خانه و مدرسه، چیزی به مراتب فراتر از رد و بدل کردن اطلاعات است.

بی‌هرینگ^۲ (۲۰۰۶) در مطالعات خود دریافت که معلمان پیش از دیستان برای نقش حمایتی والدین در خصوص کارهای عملی، ارزش والایی قائل‌اند. هم‌چنین، اشاره می‌کند که ارتباط می‌تواند در همکاری والدین نقش بسیار مهم ایفا کند. کی‌بزل^۳ (۲۰۰۶) اضافه می‌کند که همکاری و تسهیل‌گری مساعی موفقیت‌آمیز بین والدین و معلمان پیش از دیستان به کاهش تعارض و ناراضی‌ها منجر خواهد شد. چنان‌چه روابط مریبان و والدین دوستانه و صحیحانه باشد و قدرتی و درک متفلسل نیز صورت گیرد، کودکان هم در امور آموزشی احساس بهتری دانسته، با رضایت بیش‌تری به مراکز خواهند آمد و والدین آن‌ها نیز با رغبت و گرایش بیش‌تری همکاری دانسته و روابط به تدریج مثبت‌تر و غنی‌تر خواهد شد. گمتهی است از جمله تبعات دیگر این ارتباط مفید، می‌توان به شناخت قابلیت‌های واقعی کودکان، توجه به دسوارگی‌ها و مشکلات و رفع آن‌ها در زمان مناسب اشاره کرد.

راه‌های زیادی برای ارتباط والدین (خانه) و مراکز پیش از دیستان (مدیر، مریب و سایر کارکنان) وجود دارد که در زیر به پارهای از موارد اشاره می‌کنیم:

۱. آموزش والدین: تقریباً هرگونه تماس و ارتباط بین معلم و والدین می‌تواند به عنوان نوعی آموزش تلقی شود؛ زیرا مریبان از جهتی رفتار کودکان را برای والدینشان تفسیر می‌کنند یا درباره‌ی عملکرد و یروجوردهای کودک یا دیگران گزارش می‌دهند. بسیاری از اوقات، مریبان راه‌های مختلفی را برای حل مشکلات کودکان پیشنهاد می‌کنند یا سرگرمی‌ها و بازی‌هایی را که مناسب یا توانایی‌های کودکان است، به والدینشان یادآور می‌شوند.

گاهی نیز مریبان کتاب‌ها و مقاله‌های مورد علاقه والدین را به منظور توجه دادن آن‌ها به آموزش کودکان توصیه

می‌کنند. تعجبی نیست که هم‌هی این موارد مصادیقی از آموزش محسوب می‌شوند. بنابراین، آموزش والدین صرفاً به معنای ترتیب‌دهان سخنرانی و گش حرف‌های پیچیده درباره‌ی فرزندانشان نیست، بلکه این کار مکرراً در گفت‌وگوهای دوستانه‌ی غیررسمی بین طرفین حتی در مورد ایمنی وسایل، مراقبت از وسایل، تغذیه‌ی کودکان و موارد دیگر رخ می‌دهد در حقیقت، به تعبیر ساده‌تر، مفهوم آموزش والدین و درگیر کردن آن‌ها در مراکز و برنامه‌های آموزشی و تربیتی مراکز پیش از دیستان، بیش‌تر می‌تواند به معنای حمایت از نقش‌ها و وظایف یکدیگر و ترویج نوعی مشارکت درست بین والدین، مریبان و کارکنان باشد. البته توجه به نیازها و پیدا کردن راه‌حل‌ها، از جمله اهداف دیگر آموزش‌هاست.

راه‌های برقراری تماس با والدین

راه‌های متنوعی برای افزایش ارتباط مریبان با والدین وجود دارد؛ در هم‌هی شیوه‌ها - که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود - اداره‌کنندگان و مریبان مراکز به نوعی نشان می‌دهند که به نقش والدین و ارزش تماس با آن‌ها در زندگی کودکان و سرزندگی تربیتی آن‌ها اهمیت می‌دهند:

● خبرنامه‌های کلاس

این نوع خبرنامه‌ها، در حقیقت یک اطلاع‌کلی درباره‌ی کارهایی است که کودکان انجام می‌دهند، هر حادثه یا واقعه‌ای ویژه که در کلاس رخ می‌دهد، اطلاعات شخصی درباره‌ی کودکانی که جدید به کلاس آمده‌اند، تعطیلات و مراسم یا وقایع مهم دیگر در زندگی کودکان را ارائه می‌دهد. البته باید دقت کرد که این نوع خبرنامه‌ها به زبان والدین نوشته شود.

● تابلوی اعلانات

این تابلو باید در جایی نصب شود که والدین بتوانند به سهولت آن‌را مشاهده کنند. در تابلوی اعلانات می‌توان از آگاهی درباره‌ی جلسات دینار یا والدین و سخنران‌ها، منابع اجتماعی، افراد کلکی برای مراقبت از کودکان در صورت نیاز، ساعات قصه و داستان‌گویی، کتاب‌خانه‌ها، مراکز تهیه‌ی کتاب و اسباب‌بازی‌های مناسب کودکان استفاده کرد و آن‌ها را به اطلاع والدین رسانید.

اطلاع از برنامه‌های بهداشتی، کلینیک مراقبت و واکسیناسیون نیز می‌تواند جزئی از اطلاع‌رسانی باشد.

● جایگاه و محل مناسب برای والدین در مرکز
تدارک جایگاه یا اتاقی در مدرسه به صورت جداگانه برای

استفاده‌ی والدین، می‌تواند گامی اساسی و مهم باشد؛ زیرا بدین‌وسیله به والدین آگاهی می‌دهیم که به نیازهای آنان توجه می‌شود و در برنامه‌داری ارزش و احترام حاصل‌اند. چنان‌چه فضای کافی در اختیار ندانسته باشید، می‌توانید حتی گوشه یا کنجی مناسب را در دفتر مدیر یا محل استراحت کارکنان تصاحب کنید و یا قراردادش یک میز چای و پذیرایی، چند مجله، نشریه‌های مناسب یا پروپونورهای اطلاع‌رسانی و... شروع بسیار خوبی را برای برقراری ارتباط با والدین تدارک بینید.

● تماس‌های غیررسمی

از جمله سهل‌ترین و در عین حال مفیدترین راه‌های ارتباطی با والدین برقراری تماس تلفنی، نوشتن یادداشت، نوشتن ای‌میل (پست الکترونیکی) یا انجام صحبتی کوتاه و خودمفهمی در طی روز است.

برای والدینی که به دلایل مختلف امکان حضور در جلسات و دیدارهای تعیین شده یا مربیان و سایر کودکان را ندارند یا فرزندشان را برای آوردن به مدرسه همراهی نمی‌کنند، ارسال یک یادداشت همراه یا نمونه‌هایی از کارهای هنری، قصه‌ای که کودک تعریف کرده یا عکسی از کودک یا نوشتارش، می‌تواند روش ارتباطی زیبایی باشد.

● ملاقات‌های خانگی

البته این نوع دیدارها چندان در جامعه‌ی ما مرسوم نیست، اما بسته به هدف و دلایل خاص، دیدارهای حقیقی برای افزایش و بهبود ارتباط بسیار مفید واقع می‌شود. این نوع ملاقات‌ها صرفاً باید به منظور تمرکز بر روابط بین مربی و کودک صورت گیرد؛ گاهی نیز این دیدارهای دوستانه می‌تواند کارکردی اجتماعی داشته باشد و راهی برای شناخت کل اعضای خانواده و آشنایی با والدین کودک باشد. در هر حال، مدیر و مربی باید از این ملاقات به عنوان راهی جوانمند و نیز فرصتی برای آغاز ارتباطی تربیتی در شناخت کودک استفاده کنند.

● کنفرانس یا گفت‌وگوهای بیسن‌والدین و معلمان (مربیان)

گفت‌وگوی والدین با مربیان، شیوه‌ای صحیح برای تمرکز بر نیازهای فردی کودک است و از آن می‌توان برای کمک به کودک در دست‌یابی به حداکثر توانایی و قابلیت‌هایش استفاده کرد. این نوع ارتباط البته به دلایل گوناگون صورت

می‌گیرد؛ در هنگام ثبت‌نام کودک، برای اطلاع از رشد و یادگیری کودک، عادات و رفتارهای خاص کودک، علایق و استعدادها و حتی صحبت درباره‌ی انتظارات و توقعات یکدیگر می‌توان چنین کنفرانس‌هایی را ترتیب داد. این گفت‌وگو را می‌توان در هر زمان یا توافق بین والدین و مرکز تنظیم کرد؛ زیرا به وجود آوردن هر فرصتی برای صحبت درباره‌ی کودک، می‌تواند گامی به سوی برقراری اعتماد و رابطه‌ی سازنده بین خانه و مدرسه محسوب شود.

گفتنی است محرمانه نگه‌داشتن مطالب و مذاکرات در بسیاری از جلسات گفت‌وگو، شرط اساسی تداوم ارتباط است. چنان‌چه والدین به صورت ناخواسته در گردن‌های علمی و یا دیدارهای خارج از مرکز یا کودکان همراه می‌شوند، باید از سوی مرکز به آن‌ها تذکر داده شود که آن‌چه در کلاس یا خارج از آن، درباره‌ی کودکان، مربیان، کارکنان مدیر یا والدین دیگر رخ می‌دهد گاه باید خصوصی تلقی شود و لازم است برای بازگو کردن آن‌ها شرط احتیاط را رعایت کنند. والدینی نیز که در انجمن اولیا و مربیان یا در جلسات «مشورتی» کمیته‌های طرح ریزی یا دیگر فعالیت‌ها شرکت دارند نیز باید نسبت به خصوصی‌بودن و محرمانه بودن اطلاعاتی که در دفتر یا پرونده‌ها به آن‌ها دسترسی پیدا می‌کنند، حساس باشند و به اطلاعات محرمانه‌ی کودکان و والدین احترام بگذارند.

در پایان این بحث، باید اشاره کرد که مدیران و مربیان و دست‌اندرکاران مراکز باید شیوه‌های مختلف را با توجه به فرهنگ و نیازهای والدین و امکانات مراکز و مدارس، آزمایش کنند و مهم‌تر از آن، توجه به آراش، نیازهای کودک، و شادی و ایجاد محیط سرشار از احترام به ارزش‌های خانواده و شیوه‌های فرزندپروری، سرلوحه‌ی هرگونه ارتباط و اساس تداوم گفت‌وگوهاست.

پی نوشت

1. Hoqueel
2. Hoqueel (2002)
3. Khazian
4. Kijar

